

Unintentional Damage

לעילוי נשמת חכם שלום כהן

בבא קמא דף כו

קיימת לה דעבר ירך אמו
הוא, ולדברי חכמי מפות
מבין ש' מהחכסר בשדושת
הוא, ובמה אדוהו ווליוו
שדושת לדוהה דה הפי
יושטו ש' שאמור הדור עצמו
הוא שטמ כחנול
סכחו כרירי ופל לחסו
שדור א חסור מהחכסר,
הדור אפי' שחבור א
שחבור פו שור חיוב גז
החוק פו כוסר, ופוק
מקול כלס טמוס א
מה לה שח כבור הכלס
גלחיל פטור דקמי' לו
שחור ואל אדס מור ואל
כלס, טמוס מפיכא.
ובאש מכלס טמוס
דור, הריכס, מכלס טמוס

מעניו כמו חסד.
א דלמא קרן בווניה דהויק.
 תימה מאי משקפא ליה פשיטא
 דקדן מתירא מתירא עוממא דליבא
 למימר דמקנן בק"י יליף שאון מועד
 מתחילתו דהשקלא לא שייך למפסח
 (דפרישיטא) במתניתין דלדס יוסף
 שטועה מתחילתו וטעור מספר ועוד
 י"ט אפי' בלא רבי יוסי הגלילי מק"ו
 וקו מדין קוז דפטר ביה"י לא הוה
 וזו ותחמה (למסן דף מה. וס.) ברגל
 משו דסבר רבא הכי:

מתני' ^אאדם מועד לעולם בין שונג בין מויד ^בבין ער בין ישן סימא את עין חברו ושכר את הכלים ^גמשלם נזק שלם ^דגמ' קתני סימא את עין חברו דומיא דשכר את הכלים מה התם נזק אין את עין חברו נזק אין ארבעה דברים לא

בשוגג: נזק חין חרבעה דברים נח. דנח
מחייב חרבעה דברים אלא או מויד או
קרוב למויד דומיא דכי יריוון אנשים
(שמות כא) דהתם כתיב ריפוי ושבת:
מנהגי

משלם נזק שלם, קין
דבריו הרבי חצי כופר
אני רין לשלם כחצו
הנזק כופר שלם, ודברי
יוסי הגלילי דהם משלם
חצי כופר לא אשכחן
בהראי ותיקין מרדכי בן
שור שגח ד' ה' יוסי
החשוד נקי, ר' יוסי
הגלילי אומ' קין מרדכי
ולדורו, מכלל שאם גנח
המטות ונחל' לרבות חייב,
ואי אפשר לרבות כופר
שלם דאם בן היינו מועד
הוא בעל השור קין בהם
הוא רשמי, ובא רב שימי
ודתא האי סברא דלרבי
הכל איכא כופר ביגל,
זכור ר' טרפס מימי' לר' כב

MISHNA: The legal status of a **person** is **always** that of one **forewarned**. Therefore, **whether** the damage was **unintentional or intentional**, **whether** he was **awake** while he caused the damage **or asleep**, **whether** he **blinded another's eye or broke vessels**, he **must pay the full cost of the damage**.

GEMARA: The Gemara infers: It **teaches** in the mishna: **He blinded another's eye**, and presumably this is **similar to** the other example: **Broke vessels**. From this it can be inferred that **just as there**, in the case of the broken vessels, **yes**, one must pay for the **damage** he caused but he does **not** pay **the four types of indemnity**, **so too**, in a case where **he blinds another**, **yes**, he must pay for the **damage** he caused, but he does **not** pay **the four types of indemnity**, since he caused the injury while asleep or unintentionally.

(א) לקמן פ"ה ט' (לקמן)
 מ"ט י"ג: חזקוני י' סנהדרין
 ט"ב: וזכרנו מ"ח. כריתות
 י"ז: א' קדושין כ"ה;
 י"ט: (שבת ט"ב ע"ט)
 (ט) מ"ט ז' א' (שבת ט"ז);
 א' (נזילין ט"ז); א' נזילין י'
 סנהדרין כ"ח (ט) (קדושין
 כ"ד) א' (שמות כ"ה) ט' (נזיל
 מנבלי דעת) א' ג' ר"ש
 זה ע"כ זה (ט) ועין
 חזקוני סנהדרין ט"ז ד"ה
 סתם

פילו שוגג: **פלע חסד פלע**. קרע
 (מתי' ב' יתן מוס בעמיתו כאשר
 ישינ' בהסובל (קד' 97 ע' ד) **מקום**
 ק מלש' מן זכר ללא חימא' דלא
 דתכזה דתכזה היינו דלית' נוק
 כגון כחאו' חסדו על צדד' דלא
 אפתחיה' מתכסיה' ולכך דרש' מתקין
 ליה בהסובל: לענין נוקין חיוב' דלא
 אפקין שוגג במיד' ואזנ' כרתינ'
מלאכא מתכסא אלא פורא. שנתקין
 לשונ' מלאכא אלא כקצור שסיים

מִנְהֵי מִיָּלִי׃ דְּלוֹק חִיב
 יִמְרֹא וְהוּא לִפְךָ דְּרֵשֶׁה
 עֲשֵׂה וְהוּא לִפְךָ וְחֻמְרֵה
 נֹקֶ׃ דְּלִפְיָ רִיכָה דְּלִיכָה

מנא הני מילי אמר דאזיקה וכן תנא דבי חזקיה
 אמר קרא יפצע תחת פצע ^(א) לחיבו עול
 השונג כמודד ועל האונס כרצון א"י מבני
 ליה ליתן צער במקום גוף א"כ לכתוב
 פצע בפצע מאי תחת פצע ש"מ תרתי

ה'י' מרבעי י"ה ליתן צער בם
כולנו מעבר ילימין חזירי
(לקמן דף סה.) דלמר מנה וכו' ילימין
מילי אמר רב וצדי דמילי חזירי דרבי
שמעון דטרבלי ילימין מעבר ורבי
פפא דלמר הסם אמר קרא ורבי
ירמלא ליתן ריפוי במקום חסן כולנו
ילימין מריפוי וא"ת דהכא שמעון
דלער שלם במקום חסן פשוט טפי
דליטערין קרא לגער במקום חסן
ובפרקי הוולג (סג) שמעון איפסא

פא א ב מיי פיס מלך
 חובל ומזיק הלכה טו
 סמו עשין ט טושיב חיי
 יסמן סמו סקף י
פא ג מיי פיס מלכות
 סבת הלכה ט סמו
 עשין י ולחין סס
פא ד מיי פיס מלכות
 רחל וסמירט נספ
 הלכה י סמו עשין סס
פא ה מיי פיס מלך
 עמירט הלכה י סמו
 עשין ס טושיב יד יסמן
 סס סקף י
 סס סס י
 יא יא מיי פיס מלך

With regard to the *halakha* that one must pay the full cost of the damage in a case where there was no intent to cause damage, the Gemara asks: **From where are these matters derived?** **Ḥizkiyya** says, and similarly, the school of **Ḥizkiyya** taught: The verse states: **“Wound for wound [petza taḥat patza]”** ([Exodus 21:25](#)). This phrase is superfluous, as the Torah states elsewhere (see [Leviticus 24:19](#)) that one is liable to pay compensation when injuring another. This verse serves **to render him liable** to pay **for the unintentional** damage just **as** he pays **for the intentional** damage; **and** he pays **for** damage caused by **accident** just **as** he pays **for** damage caused **willingly**.

"The *Mishnah* (B.K. 26a) teaches that a person who damages is always liable, whether he damaged intentionally or not,"

"The *Gemara* (B.K. 26b; *Sanhedrin* 72a) adds that even if the person damaged through *oness* – not through his volition, he is liable.

Tosafot Baba Kama 27b:

אית לה' רשותא: וישמואל אמר
באפי"ח שנו. והא דפליגי לקמן (דף
כט.) אי נתקל פושע הוא או לא כגון
שנתקל מעצמו ולא נתקל בשום דבר
אבל הכא שנתקל מחמת מכשול ולא
איבעי ליה לעיוני אנוס הוא ואע"ג
דלעיל (דף כט.) מרבינן אונס כרצון
באדם המזיק מפלע תחת פלע אונס
גמור לא רבי רחמנא דהא בירושלמי
פוטרי אותו שישן ראשון אם הזיק
לשני הבא אצלו לישן וכן בהגחל
בתרא (לקמן דף קיג.) גבי הניח להם
אביהם פרה שאלוה כסבורים של
אביהם היא וטבחוה ואכלוה משלמין
דמי בשר בזול שכר י' נהגו אבל מה
שהזיקו לא דאנוסין הן ובמתניתין
נמי תנן היה בעל חבית ראשון
ובעל קורה אחרון דאם עמד בעל
חבית ונשברה חבית בקורה פטור
ונראה לדקדק דאדם המזיק דמפטור
באונס (משום) שהוא כעין גניבה
מדתניא בשלהי האומנים (כ"מ דף
פכ: ושם ד"ה וסבר) המעביר חבית

ממקום למקום ושברה רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם והשחא מדמחייב נושא שכר ופוטרי שומר חנם ולא מחייב מטעם
אדם המזיק ש"מ דבאונס דכעין גניבה אדם המזיק פטור ומדמה ר' יהודה נתקל לגניבה אבל באונס שהוא כעין אבידה שהיא
קרובה לפשיעה יותר כדאמרין בהשואל (כ"מ דף נד:) דגניבה קרובה לאונס ואבידה קרובה לפשיעה נראה דאדם המזיק חייב דא"א
לומר שלא יתחייב אלא בפשיעה וכן משמע לעיל דמחייב בגנב מן הגג ברוח שאינו מזויה ואע"ג דברוח שאינו מזויה מפטרי זה
שומר חנם כדאמרין בסוף ארבעה וחמשה (לקמן דף מה.) גבי ארבעה נכנסו תחת הבעלים כו' וחייבין לשלם דמי שור לצעלים חוץ
משומר חנם ומוקי לה כגון דנטריה שמירה פחותה דשומר חנם כלתה לו שמירתו והנך לא כלתה שמירתן ומייתי מדר' יהודה דמועד
קני ליה בשמירה פחותה דהיינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מזויה ואין יכולה לעמוד בשאין מזויה אלמא אע"ג דמפטרי שומר חנם
מחייב זה אדם המזיק והיינו טעמא משום דהוי כעין אבידה ונתקל הוי כעין גניבה ופטור ביה אדם המזיק וכן מוכח בפרק הגחל
עלים (לקמן דף נט: ושם) גבי טבח אומן שקלקל דפרך למאן דפטור (בשומר) חנם מצריחא דקחני נתן בהמה לטבח ונבלה חייב
מפני שהוא כנושא שכר אלמא ס"ד דמקשה אפי' בחנם חייב כמו שומר שכר שחייב על האבידה ומשני אימא מפני שהוא נושא
שכר ולפיכך בשכר חייב בחנם פטור דהוי כעין גניבה [פי' חוס' כ"מ פכ: ד"ה וסבר וכו' נג: ד"ה חייב]:

Tosafot translated:

והא דפליגי לקמן (דף כט.) אי נתקל פושע הוא או לא ...

Implied Question: When they argue later (on Daf 29a) as to whether Niskal is Poshe'a or not ...

כגון שנתקל מעצמו ולא נתקל בשום דבר ; אבל הכא שנתקל מחמת מכשול ולא
איבעי ליה לעיוני, אנוס הוא.

Answer: That speaks about someone who trips by himself, and not because something caused him to do so; whereas here, where he tripped because of an obstacle, and where he cannot be expected to have looked where he was going, he is considered an Oneis.

ואע"ג דלעיל (דף כו:) מרבינן אונס כרצון באדם המזיק מ"פצע תחת פצע"...

Implied Question: Despite the fact that earlier (on Daf 26b) based on the Pasuk "Petza Tachas Patza" the Gemara includes Oneis like Ratzon with regard to Adam ha'Mazik?

אונס גמור לא רבי רחמנא ...

Answer: The Pasuk does not include a complete Oneis.

דהא בירושלמי פוטר אותו שישן ראשון אם הזיק לשני הבא אצלו לישן.

Source #1: As we see in the Yerushalmi (Perek 2, Halachah 8) - which exempts the person who lay down to sleep first in the event that he wounds the person who lay down next to him (See Hagahos ve'Tziyunim).

וכן בהגוזל בתרא (לקמן דף קיב.) גבי 'הניח להם אביהם פרה שאולה, כסבורים של אביהם היא וטבחוה ואכלוה, משלמין דמי בשר בזול, שכך נהנו, אבל מה שהזיקו לא, דאנוסין הן.

Source #2: Similarly, in 'ha'Gozel Basra' (later, Daf 112a) where 'Their father left them a borrowed cow', and where, thinking that it belonged to him, 'they Shechted and ate it'. The Gemara rules there that they are obligated to pay the value of the Basar at a cheap rate, since they benefited from it; whereas if they damaged it, they are Patur.

ובמתניתין נמי תנן 'היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון, ד'אם עמד בעל חבית ונשברה חבית בקורה, פטור'.

Source #3: And the Mishnah too (later, on Daf 32a) states that 'If the owner of the barrel was in front and the owner of the beam behind him', that 'In the event that the former stopped (without warning) and the barrel is broken by the beam, the latter is Patur'.

ונראה לדקדק דאדם המזיק דמפטר באונס (משום) שהוא כעין גניבה ...

Oneis Like Geneivah and Aveidah: It appears that Adam ha'Mazik is Patur when it is comparable to Geneivah ...

מדתניא בשלהי האומנים (ב"מ דף פב: ושם ד"ה וסבר) 'המעביר חבית ממוקם למקום ושברה, רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע, נושא שכר ישלם'.

Source: From the Beraisa in Perek ha'Umnin (Bava Metzi'a, Daf 82b and Tosfos there DH 've'Savar) in the case where 'Someone transports a barrel from one location to another and it breaks, where Rabbi Yehudah rules that a Shomer Chinam swears and a Shomer Sachar must pay'.

והשתא מדמחייב נושא שכר ופוטר שומר חנם, ולא מחייב מטעם אדם המזיק, ש"מ דבאונס דכעין גניבה, אדם המזיק פטור, ומדמה ר' יהודה נתקל לגניבה.

Source (cont.): Now, since he obligates a Shomer Sachar and exempts a Shomer Chinam, and does not obligate the latter because of Adam ha'Mazik, we see that Oneis by Adam ha'Mazik which is comparable to Geneivah, is Patur, and Rabbi Yehudah compares Niskal to Geneivah.

אבל באונס שהוא כעין אבידה שהיא קרובה לפשיעה יותר - כדאמרינן בהשואל (ב"מ דף צד:) דיגניבה קרובה לאונס ואבידה קרובה לפשיעה נראה דאדם המזיק חייב ...

Oneis Like Aveidah: On the other hand, it would seem that Oneis, which is comparable to Aveidah, which in turn, is closer to negligence (as the Gemara says in Bava Metzi'a, Daf 94b) 'Geneivah is closer to Oneis and Aveidah, to Peshi'ah) by Adam ha'Mazik is Chayav ...

דא"א לומר שלא יתחייב אלא בפשיעה.

Reason: Since it impossible to say that one is only Chayav for Peshi'ah alone.

וכן משמע לעיל דמחייב בנפל מן הגג ברוח שאינה מצויה, ואע"ג דברוח שאינו מצויה מפטר בה שומר חנם ...

Proof: And so it implies earlier (on Amud Alef) where the Gemara declares Chayav someone who falls off a roof in a storm wind, even though a Shomer Chinam under the same circumstances is Patur ...

כדאמרינן בסוף ארבעה וחמשה (לקמן דף מה.) גבי 'ארבעה נכנסו תחת הבעלים, וחייבין לשלם דמי שור לבעלים חוץ משומר חנם.

Source: As the Gemara states at the end of 'Arba'ah va'Chamishah (later on Daf '45a) in the case of 'Four Shomrim who stand in for the owner' each of whom is Chayav to pay for the ox, with the exception of the Shomer Chinam.

ומוקי לה כגון דנטריה שמירה פחותה, דשומר חנם כלתה לו שמירתו, והנך לא כלתה שמירתן.

Source (cont.): The Gemara explains that it speaks where they guarded the ox inadequately, in which case the Shomer Chinam's obligation is covered, but that of the others is not.

ומייתי מדר' יהודה ד'מועד סגי ליה בשמירה פחותה' - דהיינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה ואין יכולה לעמוד בשאין מצויה.

Proof (cont.): And it cites Rabbi Yehudah, who holds that by a Mu'ad, there will suffice an inadequate guarding - such as a door that can stand up to a regular wind but not to a storm wind.

אלמא אע"ג דמפטר שומר חנם, מחייב בה אדם המזיק ...

Proof (concl.): So we see that, even though this will suffice by a Shomer Chinam, it will not suffice by Adam ha'Mazik ...

והיינו טעמא משום דהוי כעין אבידה, ונתקל הוי כעין גניבה ופטור ביה אדם המזיק.

Reason: This is because it is comparable to Aveidah; whereas Niskal is comparable to Geneivah, and Adam ha'Mazik is therefore Patur.

וכן מוכח בפרק הגוזל עצים (לקמן דף צט : ושם) גבי 'טבח אומן שקלקל', דפריך למאן דפטר בשוחט חנם מברייטא דקתני 'נתן בהמה לטבח ונבלה, חייב, מפני שהוא כנושא שכר' ...

Proof: And this is also evident in Perek ha'Gozel Eitzim (later, on Daf 99b-100a) in the case of 'A professional butcher who spoilt the Shechitah', where, according to the opinion that exempts someone who Shechts free of charge, from the Beraisa which states 'Nasan Beheimah le'Tabach ve'Navlah, Chayav, Mipnei she'Hu ke'Nosei Sachar' ...

אלמא ס"ד דמקשה אפי' בחנם חייב, כמו שומר שכר שחייב על האבידה.

Proof (cont.): From which we see that the Makshan thought that even free of charge he is Chayav, like a Shomer Sachar, who is Chayav for Aveidah.

ומשני אימא 'מפני שהוא נושא שכר', ולפיכך בשכר חייב, בחנם פטור, דהוי כעין גניבה [עי' תוס' ב"מ פב : ד"ה וסבר וב"ב צג : ד"ה חייב].

Conclusion: And the Gemara answers 'Say "Because he is a Shomer Sachar" '. Therefore for payment, he is Chayav, free of charge, he is Patur, because it is akin to Geneivah (See Tosfos, Bava Metzi'a 82b DH 've'Savar' and Bava Basra 93b DH 'Chayav').

"Nonetheless, *Tosafot* (*B.K.* 27b) writes that in 'circumstances beyond his control – *oness gamur*' – a person is not liable. Rama rules accordingly" (*C.M.* 378:1-3).

"One of the cases on which *Tosafot* bases this principle is that of heirs who slaughtered and ate a cow that their father left them, but which was actually borrowed (*B.M.* 112a). They are not liable for the full value as one who damaged, but only partial payment for what they benefited" (*C.M.* 341:4).

“Machaneh Ephraim (Nizkei Mamon #6-7) and Imrei Yosher (2:62) derive from this that a person who damages an item that he thinks is his – is not liable, since it is oness gamur”

“Machaneh Ephraim infers from the Rashba that he disagrees.

נתיבות המשפט ביאורים סימן קכו ס"ק ו

וחוזר וגובה אותו. עיין ש"ך ס"ק ס"ז שהקשה דהא אינו אלא גרמא וכו', ע"ש. ואפשר לומר, דנראה, דהנה אם היה מונח חפץ של ראובן אצל שמעון, וטעה ראובן וסבר שהוא של שמעון והודה לשמעון שהוא שלו, ואח"כ נתן שמעון החפץ במתנה לגוי, דחייב שמעון לשלם, דיותר יש לאדם ליזהר שלא יזיק משלא יזקק כמו שכתבו התוס' בב"ק [כ"ג ע"א ד"ה וליחייב] ובכמה דוכתי, וכיון דמזיק חייב אפילו בשוגג, מה לי שהטעות היתה ע"י אחר או ע"י בעל החפץ, והכא נמי דכוותיה.

Nesivot (126:6) and Maharsham (1:75) also write that a person who damaged an item he mistakenly thought was his – is liable, even if the true owner also mistook the item, since a person has a great responsibility to make sure that he doesn't damage.

נתיבות המשפט ביאורים סימן רלב ס"ק ה

עיין (בב"י) [בטור סעיף י"א] שנלמד מהא דטבח. ואף דלכאורה לא דמי, דשם בקנאו לשחיטה מיירי דתרווייהו לא ידעו אם היא טריפה ואי אפשר להתברר רק בשחיטה ודאי כשהזיק הוא בדבר שאין דרכו לעשותו והיה באופן דהוי היזק אפילו בבהמה טריפה חייב, משא"כ במכר, אחר שהמוכר ידע מהמום ואינה הלוקח מה"ת יתחייב הלוקח, דהא הלוקח בחזקת שלו הזיקה, ודמי להא בס"ס שמ"א [סעיף ד'] **ביורשים שהניח להן אביהן פרה שאולה וטבחהו ואכלוה דמשלמין דמי בשר בזול משום הנאה דידהו, משמע דאם הזיקו הבהמה ולא היה להן שום הנאה דאין משלמין כיון שנאנסו וסברו שהיא שלהן, וה"נ דכוותיה.** ואפשר לחלק, דבמזיק באונס יש חילוק בין אונס דדמי לאונס גניבה שפטור ובין אונס דדמי לאונס דאבידה דחייב כמ"ש התוס' בב"ק דף כ"ז [ע"ב] ד"ה ושמואל אמר, ע"ש, וא"כ י"ל דהכא כיון שאפשר לבדוק אחר המום קודם שנשתמש בו דמי לאונס דדמי לאבידה דחייב. ומהאי טעמא בסעיף ט"ו בחצר ודר בו חייב להעלות לו שער, ומשמע כמו בדר בחצר חבירו, אפילו בגברא דלא עביד למיגר רק שהחצר קיימא לאגרא [עיין סימן שס"ג סעיף ו'], אף שהמוכר הזיק את עצמו דאם היה מודיעו היה יכול להשכירו, מ"מ כיון שדר בו בלא בדיקה אחר המום חייב הלוקח לשלם דחשיב כאילו הוא המזיק מדעת. ומ"מ צ"ע.

Elsewhere (232:5), Nesivot differentiates that the heirs had no way of knowing that the cow was not their father's, and is therefore considered oness gamur, whereas a person who thought that something was his, could have checked” (Pitchei Choshen, Nezikin 1:20[51]).

A person wore someone's jacket by mistake at a wedding and it ripped:

"Rama (378:9) does exempt one who damages unintentionally during wedding festivities,"

"However, this seems limited to cases where the custom is to forgo such damage, or where there is an expectation of reciprocity, such as when people joust or dance together, but not in this case since David put his jacket aside."